

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Державного закладу
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

закладу

Андрій КРАСНОЖОН
«09» _____ 2024 року

ВИСНОВОК

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» з дисертаційної роботи Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія

Витяг

з протоколу №2а розширеного засідання кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» від 03 жовтня 2024 року.

Присутні: завідувач кафедри загальної та диференціальної психології, доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи; доктор психологічних наук, професор О. Я. Чебикін; доктор психологічних наук, професор О. П. Саннікова; доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко; доктор психологічних наук, професор О. В. Вдовіченко; доктор психологічних наук, професор С. В. Ситнік; доктор психологічних наук, професор А. В. Массанов; доктор психологічних наук, професор С.М.Симоненко; доктор психологічних наук, професор О. Ю. Булгакова; доктор психологічних наук, професор О. І. Санніков; кандидат психологічних наук, доцент І. В. Бринза; кандидат психологічних наук,

доцент О. О. Водолазська; кандидат психологічних наук, доцент О. А. Орищенко; кандидат психологічних наук, доцент Ю. Г. Черножук, кандидат психологічних наук, доцент І. А. Василенко; кандидат психологічних наук, доцент Т. Ю. Ульянова; кандидат психологічних наук, доцент І. В. Мельничук; кандидат психологічних наук, доцент О. Ю. Косьянова; кандидат психологічних наук, доцент І. Г. Головська.

Порядок денний: про рекомендацію до захисту дисертації Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія. Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 25 жовтня 2018 року).

Виступила: головуюча засідання, завідувач кафедри загальної та диференціальної психології, доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи.

Доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи: повідомила про розгляд дисертації Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», поданої на розгляд для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія

Слухали: аспірантку Сороченко Ольги Валеріївни, яка наголосила на тому, що у дисертації наведено результати теоретико-емпіричного вивчення особистісних детермінант психологічної проникливості.

За проведеним теоретико-методологічним аналізом визначено основні наукові виміри і підходи до визначення поняття феномену психологічної проникливості, розроблено та апробовано модель функціонування психологічної проникливості, з урахуванням особистісних детермінант, з застосуванням досвіду, антиципації, інтуїції та інших психологічних конструктів та чинників. Дана модель містить особистісні детермінанти, у

ній відзначено інші компоненти, які є значущими у функціюванні психологічної проникливості особистості.

Визначено психологічні детермінанти, що потенційно впливають на розвиток проникливості. Це такі особистісні властивості та якості, які впливають на здатність людини розуміти інших, бачити приховані мотиви та емоційні стани, прогнозувати поведінку, і можуть включати як особистісні риси, так і соціальні фактори.

У результаті аналізу існуючих психодіагностичних інструментів вимірювання психологічної, встановлено найчастіше проникливість асоціюється з інтуїцією, антиципацією, відповідною здатністю чи готовністю (до інтуїції чи до антиципації) і саме з цього погляду і діагностується. Встановлено обмежений перелік діагностичних інструментів вимірювання саме психологічної проникливості, більша частка з яких іноземною мовою.

За результатами аналізу існуючих психодіагностичних інструментів вимірювання психологічної проникливості, виокремлено коло рис, пов'язаних з нею та методик, що їх вимірюють. До діагностичного комплексу увійшли «Тест-опитувальник психологічної проникливості» (О.П.Саннікова, О.А.Кисельова), «Тест-опитувальник товариськості» (О.П.Саннікова), «Тест-опитувальник комунікативної креативності» (О.П.Саннікова, Р.В.Белоусова), «Тест-опитувальник адаптивності» (О.П.Саннікова, О.В.Кузнецова), «Тест-опитувальник емпатії» (О.П.Саннікова), «Тест-опитувальник якісних показників толерантності» (О.П.Саннікова, О.Г.Бабчук), «Шіснадцятифакторний особистісний опитувальник» (Р.Кеттелл).

Попереднє пілотажне дослідження з використанням контент-аналізу творів-самозвітів дозволило виокремити коло особистісних детермінант психологічної проникливості. Серед них найбільш значущими є емпатія, толерантність, товариськість, впевненість у собі, інтерес до інших тощо. Як найбільш часті відповідники сутності психологічної проникливості досліджуваними виділялися: сприйняття людини, соціальний інтелект,

антиципаційна спроможність, здатність до розуміння і оцінки інших, міра проникливості, інтуїція, розуміння емоцій, станів, намірів та інших характеристик інших людей, емоційний інтелект, успішність комунікації тощо.

За результатами застосування кореляційного аналізу визначено існування тісних додатних корелятив психологічної проникливості та параметрів комунікативної сфери особистості, що підтверджує важливу роль комунікації у формуванні, розвитку, становленні та прояву психологічної проникливості. Для розвитку проникливості важливий різноманітний соціальний досвід, який набувається у соціальній взаємодії. Узагальнений показник психологічної проникливості додатно корелює з ініціативністю у спілкуванні, широтою та легкістю спілкування, а від'ємно – з виразністю спілкування, що узгоджується з результатами досліджень у контексті того, що виразність спілкування може навіть негативно позначатися на рівні психологічної проникливості.

З використанням якісного аналізу встановлено психологічні «портрети» осіб з високим та низьким рівнем психологічної проникливості. Особистості, яку можна характеризувати як психологічно проникливу, властиві легкість, широта та ініціативність спілкування, комунікативна креативність та відповідна компетентність, експресивність, незалежність від зовнішнього тиску, емоційна стійкість у спілкуванні, емпатійність та виявлення емпатії у конкретних діях.

Проникливі особи характеризуються як адаптивні, вони розуміються на причинах поведінки, вчинків, можуть визначити соціальні очікування, передбачити результат взаємодії, здатні самотужки вилаштувати стратегію власної поведінки з врахуванням очікування інших людей, емоційно стабільні. Саме сукупність цих характеристик суттєво відрізняє їх від осіб з низьким рівнем психологічної проникливості. Вони толерантні, приймають іншу людину як носія інших форм поведінки, вибудовують свою поведінку

так, щоб дозволяти іншому бути самим собою; характеризуються сміливістю, активністю, готовністю до ризику і співпраці, здатністю приймати самостійні, неординарні рішення, схильні до прояву лідерських якостей, рішучості у значущих ситуаціях. Вони товариські, володіють навичками комунікації, відкриті, проявляють активність у нівелюванні конфліктів у групі. Вміють самотужки справлятися зі своїми невдачами, на відміну від тих, хто переживає невдачі як внутрішній конфлікт. Серед притаманних їм якостей можна виділити самоконтроль, наполегливість, терпимість та цілеспрямованість. Протилежними характеристиками володіють представники групи з низьким рівнем психологічної проникливості.

Встановлено за допомогою факторного аналізу, що психологічна проникливість, комунікативність, готовність до пізнавальної активності, емоційна стабільність, орієнтованість на іншого та адаптивність є тими латентними змінними, які обумовлюють мінливість множини ознак, що досліджується.

За результатами множинного регресійного аналізу виявлено перелік предикторів психологічної проникливості, що дозволяє підтвердити емпірично модель детермінації психологічної проникливості і коло її особистісних детермінант.

Дисертанткою було сформульовано ключові висновки за результатами дослідження та визначено перспективу подальшого наукового пошуку.

Після доповіді здобувачки були поставлені запитання.

Кандидат психологічних наук, доцент Ю. Г. Черножук: Ольго Валеріївно, розкажіть, будь ласка, більш детально про результати множинного регресійного аналізу, а саме чи є значущими комунікативні характеристики, адже психологічна проникливість якраз і проявляється у комунікації, тож цей аспект дослідження є вкрай цікавим.

О.В. Сороченко: Дякую за запитання. Дійсно, комунікативні характеристики увійшли в рівняння регресії, з найбільшою факторною вагою,

а конкретно, мова йде про легкість спілкування та комунікативну компетентність, що означає, що саме ці характеристики є комунікативними предикторами психологічної проникливості особистості.

Доктор психологічних наук, професор О.Я.Чебикін: Підтримую залучення інструменту з вимірювання творчості у процесі комунікації. Конкретизуйте, будь ласка, зв'язок креативності у комунікації та проникливості людини.

О.В. Сороченко: Дякую за запитання. Дійсно, такий зв'язок є. За результатами нашого дослідження, встановлено багатозначні зв'язки комунікативної креативності та психологічної проникливості. Цілком достовірно серед детермінант психологічної проникливості можна виділити ті, які додатно корелюють з нею, а саме легкість у спілкуванні, незалежність від зовнішнього тиску, емоційну стійкість у спілкуванні, комунікативну компетентність, високий рівень комунікативної креативності.

Кандидат психологічних наук, доцент О.О.Водолазська: Ольго Валеріївно, Вами розроблені практичні рекомендації з розвитку психологічної проникливості. Охарактеризуйте, будь ласка, техніки та прийоми з запропонованої Вами програми?

О.В.Сороченко: Дякую за запитання. Нами було обрано загальновідомі техніки та прийоми, які у сукупності дозволяють розвивати психологічну проникливість. Зокрема, вони спрямовані на розвиток спостережливості здатності до аналізу та синтезу інформації, здогадливості та здатність до прогнозування тощо. Прийоми і техніки використовуються наступні – тренування уваги, вивчення невербальної поведінки, практичні заняття та рольові ігри, використання медитацій та практики усвідомленості, робота з мріями та символами, використання «рефлексивного листа», вирішення проблемних завдань та ін. Обернений зв'язок від досліджуваних засвідчив ефективність такого поєднання у розвитку психологічної проникливості.

Доктор психологічних наук, професор Ю.Б.Максименко: Розкажіть, будь ласка, чи все набагато адаптивнішою є особистість з високим рівнем психологічної проникливості? Чи значущою є адаптивність у вираженості психологічної проникливості?

О.В.Сороченко: Дякую за запитання. За результатами дослідження дійсно, параметри адаптивності переважно додатно корелюють з показниками психологічної проникливості, особливо однотайність корелятив простежується з психологічною зіркістю, соціальною інтуїцією, рівнем психологічної проникливості, а також зі схильністю до психологічної інтерпретації та безпристрасністю (неупередженістю).

Відповідаючи щодо значущості адаптивності у вираженості психологічної проникливості, зауважу, що це встановлений достовірний факт. За результатами множинного регресійного аналізу параметри соціальної адаптивності є предиктори психологічної проникливості, мається на увазі ті, які відповідають за охоплення сигналів соціуму. Дякую.

Кандидат психологічних наук, доцент І.Г.Головська: Шановна Ольго Валеріївно, обґрунтуйте, будь ласка, обрання Вами діагностичного інструменту для вимірювання психологічної проникливості, адже він є «центральною» і дуже важливим у Вашому дослідженні. Якими критеріями послуговувалися при обранні?

О.В.Сороченко: Дякую за запитання. На нашу думку, важливими є такі критерії: відповідність конструкту психологічної проникливості нашим поглядам на даний феномен; надійність та валідність, наявність тестових норм; розробка з залученням саме української вибірки респондентів. Саме всім цим критеріям відповідав обраний нами тест-опитувальник.

Кандидат психологічних наук, доцент О.А.Оріщенко: Шановна Ольго Валеріївно, за результатами дослідження встановлено особливу роль емпатії як емоційного механізму, якщо можна так сказати, психологічної проникливості особистості. У мене, як дослідниці, яка багато років поспіль

досліджує саме емпатію та її прояви, а також торкалась вивчення психологічної проникливості, виникло питання – з якими різновидами емпатії встановлено тісні взаємозв'язки психологічної проникливості. Конкретизуйте, будь ласка.

О.В.Сороченко: Дякую за запитання. Параметри психологічної проникливості демонструють взаємозв'язки різного ступеня значущості та спрямованості з емпатією. Загалом, найбільшу кількість корелятивів з параметрами психологічної проникливості продемонстрували рівень емпатії та емоційний компонент емпатії, який є стрижневим параметром цього в першу чергу емоційного феномену.

Кандидат психологічних наук, доцент І. В. Бринза: Вами досліджувалася у співвідношенні з психологічною проникливістю толерантність особистості. Конкретизуйте, будь ласка, чи відрізняються особи з різним рівнем проникливості за специфікою толерантності і хто є більш толерантним, якщо можна так сказати.

О.В.Сороченко: Дякую за запитання. За результатами дослідження було встановлено, що рівень показників толерантності в групі осіб з високим рівнем психологічної проникливості є переважно вищим за рівень показників толерантності групи осіб з низьким рівнем психологічної проникливості.

Встановлено, що найнижчі показники психологічної проникливості отримані у співвідношенні з параметром потреби у розумінні іншої людини, її внутрішнього світу, переживань, вчинків тощо.

Поведінкова толерантність виявилася навіть дещо вищою у осіб з низьким рівнем психологічної проникливості, що інтерпретується нами як дотримання соціальних норм, адже рівень емоційної та когнітивної толерантності не є високим, а коливається у межах середньої лінії ряду.

ОБГОВОРЕННЯ

**Науковий керівник, доктор психологічних наук, професор
О.В.Вдовіченко:**

Шановні колеги! Ольга Валеріївна Сороченко проводила дослідницьку роботу впродовж довгого часу, власне і дослідницька проблема, яку здобувачка обрала є непростю і потребує глибокого занурення в значну проблематику, особливого значення набуваючи у взаємодії «людина – людина», у професіях соціономічного типу, де професіонал є досить психологічно проникливою особистістю.

Здобувачка провела теоретико-методологічний аналіз вихідних положень, продумала логіку емпіричного дослідження, дібрала адекватний меті психодіагностичний інструментарій, обґрунтувала та сформувала репрезентативну вибірку дослідження, вправно використала методик аналізу отриманих первинних даних, здійснила інтерпретацію виявлених фактів, спромоглася виокремити та описати ті результати, що володіють безсумнівною новизною та практичною значущістю.

Ольга Валеріївна під час роботи над дисертаційним дослідженням продемонструвала якості, що характеризують психолога-дослідника, вона активно включалася в роботу з апробації власних пошукувань, неодноразово виступала з доповідями на наукових заходах та методологічних семінарах кафедри.

У зв'язку з викладеним вважаю, що дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», заслуговує високої оцінки, а вона сама – шуканого ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Рецензент, доктор психологічних наук, професор С.В.Ситнік:

Актуальність роботи обумовлена специфікою феномену психологічної проникливості та його безпосередньою залученістю у міжособистісну взаємодію з обумовленням її успішності.

Особливої значущості психологічна проникливість набуває у професіях соціономічного типу, тож вибірка є цілком логічно обґрунтованою, а результати володіють новизною та практичною значущістю.

Тож, ще раз підкреслю, що проблематика дисертаційного дослідження є актуальною, вкрай важливою для практики формування та розвитку психологічної проникливості, а результати можна використовувати у підготовці фахівців соціономічної сфери.

Варто констатувати, що саме практична значущість і недостатня наукова розробленість даної проблематики обумовили вибір здобувачкою теми дослідження.

Дисертанткою чітко сформульовані мета дослідження, поставлені завдання, які успішно виконані, визначено об'єкт та предмет.

Висунуті в дисертаційній роботі наукові положення й висновки є теоретично й емпірично обґрунтованими, а отримані результати достовірними, що забезпечено обраними методологічними підходами, комплексом психодіагностичних інструментів, репрезентативністю вибірки дослідження, використанням сучасного апарата математичної статистики, поєднанням кількісного і якісного аналізу отриманих результатів.

Дисертація складається з трьох розділах, видається логічним поєднання теорії, емпірії та практики, а отримані таким чином достовірні результати суттєво збагачують психологічну науку.

У роботі представлені результати емпіричного дослідження й зроблений їх глибокий аналіз. Отримані психологічні характеристики осіб з певним рівнем психологічної проникливості, визначено особистісні детермінанти психологічної проникливості. Отримані результати мають широке впровадження та апробацію.

В цілому дисертація Сороченко Ольги Валеріївни дає уявлення про авторку дослідження як про підготовленого, кваліфікованого фахівця, здатного вирішувати складні наукові завдання. Оформлення дисертації здійснено відповідно до чинних вимог.

Однак, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження, пропозиції й рекомендації:

1. Робота виграла б, якщо були обрані психодіагностичні інструменти з соціальної інтуїції та перецептивних здібностей, що дало б змогу порівняти отримані результати з уже наявними з означеної проблематики та визначитись щодо розгляду даних характеристик у якості особистісних детермінант.

2. Варто було б при викладенні результатів емпіричного пошуку скомпонувати викладення кореляційного, факторного та множинного регресійного аналізу, а вже опісля надавати результати якісного аналізу

3. На нашу думку, робота б значно виграла, якби було розведені й проаналізовані окремо результати статистичного і якісного аналізу.

4. Наявні стилістичні огріхи та орфографічні помилки.

Не зважаючи на висловлені зауваження, дисертаційна робота О.В.Сороченко є завершеною, актуальною, з високим рівнем наукової новизни, теоретичної та практичної значущості, тож може бути рекомендована до подання та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензент, кандидат психологічних наук, доцент І. П. Кондратьєва:

Дисертаційне дослідження О.В.Сороченко написано з актуальної проблематики, важливої в багатьох сферах взаємодії «людина-людина». Зміст дисертації дозволяє впевнитися у високому рівні проведеного теоретико-методологічного аналізу, створеної моделі, отриманих, узагальнених емпіричних результатів та здійснених інтепретацій, що свідчить про високу кваліфікацію науковця-дослідника.

У дисертації чітко визначено об'єкт, предмет, висунуто завдання, дібрано психодіагностичний інструментарій. В третьому розділі, який містить результати емпіричних пошукувань, наведено результати математико-статистичної обробки з застосуванням різних видів аналізу первинних даних, таким чином проведено верифікацію обґрунтованої та розробленої в межах першого розділу теоретичної модель, у яку включені

особистісні детермінанти, що складає суттєву новизну дисертаційного дослідження.

Підтвердження статистично достовірних відмінностей між групами осіб з вираженою психологічною проникливістю та з низьким її рівнем відбулося з застосуванням t-критерію Ст'юдента, таким чином встановлено статистичну значущість візуальних відмінностей.

Дисертаційне дослідження Сороченко Ольги Валеріївни виконано на високому науковому рівні, отримані результати містять теоретичну новизну та практичну значущість.

Незважаючи на безперечні здобутки дисертаційного дослідження, хочу висловити і деякі зауваження та побажання.

У першому розділі варто було б надати більш узагальнену класифікацію існуючих поглядів щодо феномену «психологічна проникливість», що дозволило б структурувати той розлогий теоретичний матеріал, накопичений дослідницею та дійти більш лаконічних висновків.

Варто було б навести перелік публікацій після кожного розділу дисертації.

У роботі наявні орфографічні та стилістичні помилки.

Загалом, відзначу, дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» в повній мірі відповідає вимогам до наукових робіт такого типу, а саме дисертацій і може бути подана до спеціалізованої вченої ради для подальшого захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії, за спеціальністю 053 Психологія, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент, кандидат психологічних наук, доцент О.Ю.Косьянова:

Дисертаційне дослідження «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» є актуальним, в професіях соціономічного типу вивчення психологічної проникливості є особливо важливим.

Обґрунтована, розроблена і верифікована модель детермінації психологічної проникливості особистості складає суттєву новизну дисертаційної роботи, встановлено коло особистісних детермінант як предикторів психологічної проникливості, визначення міри їх впливу на вираженість проникливості особистості має потужну практичну складову, оскільки позначає шляхи розвитку психологічної проникливості.

Мета роботи, завдання, предмет та об'єкт дослідницею чітко визначені. Робота має наукову новизну, висока теоретична та практична значущість. Особливо, на мою думку, варто відзначити дослідницький підхід до апробації створеної моделі, що свідчить про зрілість психологині-дослідниці.

Результати отримали широку апробацію та впровадження. Матеріали дослідження можуть бути використані в процесі підготовки майбутніх психологів при викладанні таких дисциплін: «Психологія розвитку», «Психологічне консультування», «Психологія праці», «Педагогічна психологія» тощо. Запропоновані рекомендації з розвитку психологічної проникливості, розроблена модель детермінації придатні для застосування у практичній роботі.

Високо оцінюючи дисертаційну роботу Ольги Валеріївни Сороченко, вважаю доцільним сформулювати певні зауваження та побажання.

На нашу думку, робота була б більш цілісною і структурованою, якщо б розроблена модель була більш обґрунтованою покомпонентно через призму обраної вихідної методологічної концепції.

Доречно було з збагатити матеріал дисертації функціональними характеристиками психологічної проникливості.

Не всі компоненти моделі були досліджені емпірично, хоча, варто відмітити, що особистісні детермінанти психологічної проникливості були розглянуті в повній мірі, тож ми це трактуємо як радше евристичність роботи та дослідницькі плани на майбутнє.

Текст дисертаційної роботи, на жаль, не позбавлений помилок.

Зазначені та зауваження висловлені побажання не знижують загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Ольги Сороченко, підкреслюю, що робота містить наукову новизну, практичну значущість, а актуальною, завершеною та самостійною.

Отже, загальний висновок такий, дисертаційне дослідження Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» є завершеним, цілісним, самостійним і може бути представлено до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор О.Я.Чебикін: Дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» є актуальною, володіє науковою новизною, є практико-орієнтованою. Здобувачка провела значну дослідницьку роботу, що свідчить про зрілість науковця-дослідника.

Загалом вважаю, що дисертаційна робота заслуговує позитивної оцінки і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор О.Ю.Булгакова: Вважаю, що роботу можна рекомендувати до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія, адже здобувачка провела цілісне, ґрунтовне, самостійне дослідження, яке має потужну теоретичну та емпіричну складові, а також «вихід» на практику, а отримані результати пройшли широку апробацію та впровадження.

Доктор психологічних наук, професор С.М.Симоненко: Робота є актуальною, логічною, виваженою, з високим рівнем наукової новизни, теоретичної та практичної значущості та заслуговує на загальну позитивну оцінку і може бути рекомендованою до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, доцент М.Л.Дідух: Доеднуюся до високої оцінки роботи колегами. Робота є актуальною, логічною, з високим рівнем наукової новизни, теоретичної та практичної значущості і може бути рекомендованою до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Ухвалили: На підставі обговорення дисертаційного дослідження Сороченко Ольги Валеріївни «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», кафедрою загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» затвердили **висновок:**

Дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» є самостійним завершеним теоретико-емпіричним та практико-зорієнтованим дослідженням.

Актуальність роботи визначається необхідністю вивчення якостей особистості вкрай важливих для побудови успішної соціальної взаємодії, що набуває особливої значущості потребами. Накопичення суспільного досвіду, врахування актуальної соціальної ситуації та здобутків з даної проблематики у вітчизняній та зарубіжній психологічній науці, дають змогу впевнитися у актуальності дослідження психологічних засад взаємодії матері з особливою дитиною, що і зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Розвиток особистості, її потенціалу, завжди був і є пріоритетним напрямком соціальних запитів, а в умовах сучасного світу, коли вкрай важливим є зрозуміти людину для ефективної взаємодії з нею, набуває особливої актуальності. В цьому процесі, у сфері взаємодії між людьми, значущими є ряд особистісних характеристик, серед яких особливе місце належить психологічній проникливості, яка розглядається як системна якість психіки, що визначає можливість людини відображати та розуміти

внутрішній світ іншої людини. Визначення її детермінант позначає шляхи ефективної практичної роботи, тож володіє безумовною актуальністю.

Наукова новизна отриманих результатів:

вперше: обґрунтовано та розкрито модель детермінації психологічної проникливості особистості; *встановлено* коло особистісних детермінант як предикторів психологічної проникливості, показано міру їх впливу на вираженість проникливості особистості, до яких належать: емпатія, товариськість, комунікативна креативність, толерантність, впевненість у собі (відсутність почуття провини), емоційна стабільність, відсутність підозрливості тощо; *надано* психологічну характеристику осіб, які розрізняються рівнем психологічної проникливості; *доведено* значущість психологічної проникливості у комунікативній діяльності особистості;

підтверджено наближеність психологічної проникливості до параметрів «психологічна пильність», «соціальна інтуїція», «спрямованість на розуміння іншого», «схильність до психологічної інтерпретації», «самостійність суджень», «неупередженість», «цілісність образу», «гнучкість образу»;

уточнено і конкретизовано ознаки психологічної проникливості та її функціональні характеристики;

розширено та поглиблено уявлення про психологічну проникливість, роль особистісних характеристик у її детермінації.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання результатів при розробці програм, спрямованих на розвиток психологічної проникливості / професійно важливих якостей особистості (соціономічна сфера). Зміст дисертаційної роботи може бути використаний в процесі підготовки майбутніх психологів при викладанні таких дисциплін: «Психологія розвитку», «Психологічне консультування», «Психологія праці», «Педагогічна психологія» тощо. Запропоновані рекомендації з

розвитку психологічної проникливості, розроблена модель детермінації придатні для застосовування у практичній роботі.

Основні результати дослідження впроваджено у освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 1894/27.1-01 від 12.09.2024), Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (довідка № 12/02 від 23.09.2024), Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка №3102-Н від 30.09.2024), у практику підвищення рівня фахової компетентності спеціалістів, робота яких торкається безпосередньої взаємодії з людьми – за результатами впровадження у роботу Державного центра зайнятості «Одеський обласний центр зайнятості» (довідка № 3747/12-01-33/42-24 від 11.09.2024).

Надійність та вірогідність результатів забезпечені методологічним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнювальних методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики.

Відомості про повноту надрукованих результатів автора:

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Сороченко О.В. Особливості осіб з різним рівнем психологічної проникливості. *Теорія і практика сучасної психології*. 2020. №1. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.1-1.14>
2. Сороченко О.В. Толерантність осіб з різним рівнем психологічної проникливості. *Перспективи та інновації науки*. 2024. №1 (35). С.675-683. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1\(35\)-675-683](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1(35)-675-683)
3. Сороченко О.В. Особистісні детермінанти психологічної проникливості: результати емпіричних пошукувань. *Наукові інновації та*

передові технології. 2024. №6 (34). С.1632-1639. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-1632-1639](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-1632-1639)

4. Сороченко О.В. Розвиток психологічної проникливості. *Габітус*. 2024. Випуск 62. С.178-182. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.62.32>

Публікації в інших наукових виданнях:

5. Саннікова О.П., Сороченко О.О. Уявлення майбутніх психологів про психологічну проникливість. Ресурси та чинники психологічного благополуччя особистості. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми сучасної психології особистості» (Одеса, 21 березня 2019 р.). Одеса: ВМВ, 2019. С.70-76.

6. Сороченко О.В. Психологічна проникливість як складова професіоналізму працівників слідчих органів. Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук – 2020: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.). Т.1 / гол. ред.: О.М.Тогочинський. Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів: Академія ДПтС, 2020. С.281-283.

7. Сороченко О.В. Теоретико-емпіричні підходи до вивчення психологічної проникливості. Збірник тез доповідей 80 наукової конференції викладачів академії 7-8 травня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій. С.429-430.

8. Сороченко О. Судово-експертна діяльність в умовах повоєнної відбудови України з урахуванням європейських стандартів: роль агенцій регіонального розвитку України. Судово-експертна діяльність в умовах повоєнної відбудови України та в контексті європейської інтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 8 вересня 2023 року) / відп. ред. А.Черемнова. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С.176-178.

9. Сороченко О.В. Сутність психологічної проникливості – думка широкого кола експертів. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-

практичної конференції «Актуальні проблеми психології особистості: теорія, досвід, практика» (Одеса, 25-26 квітня 2024 р.). Одеса: Університет Ушинського, 2024. С.47-50.

10. Сороченко О.В. Психологічні концепції психологічної проникливості. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Актуальні питання практичної психології» (Одеса, 17 травня 2024 року). Одеса: Університет Ушинського, 2024. С.51-53.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та результати дослідження висвітлювалися на Міжнародних науково-практичних конференціях «Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук – 2020» (Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.), «Актуальні проблеми практичної психології» (Одеса, 17 травня 2024 р.) і Всеукраїнських науково-практичних конференціях «Проблеми сучасної психології особистості» (Одеса, 21 березня 2019р.), «80 наукова конференція викладачів Одеської національної академії харчових технологій» (Одеса, 7-8 травня 2020 р.), «Судово-експертна діяльність в умовах повоєнної відбудови України та в контексті європейської інтеграції» (Одеса, 8 вересня 2023 р.), «Актуальні проблеми психології особистості: теорія, досвід, практика» (Одеса, 25-26 квітня 2024 р.), теоретико-методологічних семінарах та розширених засіданнях кафедри загальної та диференціальної психології.

Дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» відповідає чинним вимогам до дисертацій і може бути рекомендована до захисту на здобуття її автором наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Результати голосування:

Результати проведеного голосування щодо рішення рекомендувати роботу Сороченко Ольги Валеріївни на тему «Особистісні детермінанти психологічної проникливості», до подачі в спеціалізовану вчену раду із

захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія: «за» – 19, «проти» – немає, «утримався» – немає. Рішення прийнято одногосно.

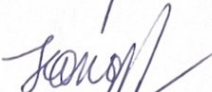
Рецензенти:

Доктор психологічних наук, професор

Світлана СИТНІК

Кандидат психологічних наук, доцент

Ірина КОНДРАТЬЄВА

Кандидат психологічних наук, доцент

Олена КОСЬЯНОВА

Головуючий на засіданні:

Доктор психологічних наук, професор

Марія КАЗАНЖИ